

Едно пътуване до Швейцария...с определена цел или КАК ДА ПРИДОБИЯ ПРОФЕСИЯ?

На 26-28 април 2017 г. се осъществи последното от поредицата пътувания, организирани от Българо-швейцарската търговска камара, с цел обмяна на опит в областта на професионалното образование.

Групата се състоеше от представители на образователни и бизнес институции в България:

1. Елена Желязкова – представител на фирма „Кухни Диалог“
2. Юлий Методиев – представител на фирма „Кото“
3. Боян Стаматов – представител на фирма „Стаматови 2010“
4. Вайде Терзийска – представител на фирма „Тед Бед“
5. Георги Примов – представител на фирма „Тед Бед“
6. Марин Маринов – представител на фирма „Тролейбусен Транспорт“ – Стара Загора
7. Борислав Кюркчийски – представител на фирма „Автосвят“
8. Нели Стоянова – директор на Професионална гимназия по хранително-вкусови технологии - София
9. Цветанка Манолова – заместващ зам. директор УД на Професионална гимназия по механоелектротехника - Плевен
10. Мардироз Зовикян – директор на Професионална гимназия по механоелектротехника - София
11. Васил Шандурков – координатор проект от страна на Българо-швейцарска търговска камара
12. Даниела Димитрова – представител на Посолството на РБългария в Швейцария

Как може да се придобие професия в Швейцария?

- В страната професионално образование, независимо от възрастта, може да се получи само чрез обучение в професионално училище чрез ДУАЛНА ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ.

Стъпките са следните:

- 8-9 клас – кариерно ориентиране на учениците;
- 9 клас – задължително посещение на избрана от ученика фирма, в която в рамките на 1-7 дни в зависимост от професията, в рамките на което той наблюдава работата във фирмата, включва се в изпълнението на поставени задачи според възможностите си.
По този начин детето окончателно може да реши дали е избрало правилната професия. В същото време собственикът на фирмата придобива впечатление от възможностите и амбициите на детето, от чувството му за колективизъм, от желанието му за работа.
Прави се оценка на ученика, която включва и решаването на тест, установяващ компетенциите му по математика (на първо място), езикова грамотност (на второ) и физическа подготовка.
- След одобряване на кандидатурата на ученика, с него (и с родителите му поради непълнолетие) се сключва трудов договор, от една страна, и с държавата от друга.
- След завършване на 9 клас и получаване на свидетелство за основно образование ученикът представя договора за работа и обучение в професионално училище в кантона по местоживееене.
- На базата на подадените договори училището оформя броя паралелки по специалности при изискуем минимум от 19 ученици и максимум от 24 ученици. При недостиг може да се поиска запълване с кандидати от други кантони.
- Професионалните училища в един кантон са 1-2 и предлагат около 300 професии. Към тях има създадени по-малки „помощни“ училища по отделни професии, а също така УК - обединени центрове за професионална подготовка. Центровете са създадени и напълно оборудвани от браншовите камари. Целта им е предлагане на учениците на възможност за получаване на допълнителни знания и умения, свързани с професиите им, които те не могат да получат във

фирмите, в които работят. Обучението е напълно безплатно и в рамките на работния ден на учениците. Продължителността на един курс е в зависимост от обема на получаваните знания и завършва с изпит.

- Обучението в професионално училище е в рамките на 2-3-4 години, като според продължителността се получава различна степен на професионална квалификация. За да получат правото да продължат образованието си във висше учебно заведение, учениците трябва да са преминали 4-годишен курс на професионално обучение и да са събрали 100% оценяване на знанията и уменията от следните етапи:
  - 20% от изпит върху теоретичните знания в края на 3-тата учебна година*;
  - 20% от изпит върху теоретичните знания в края на 4-тата година**;
  - 20% от защита на дипломен проект (проектиране/ планиране, изпълнение, защита) – практически изпит;
  - 20% от преминати успешно курсове в УК – обединени центрове;
  - 20% от оценките, получени на „междинни“ изпити през учебните години.* и ** - при неуспешно полагане на съответните изпити, учебната година се повтаря.
- Успешното завършване на професионалното образование позволява продължаване на обучението в различните степени на висшето образование – аналози на българските „бакалавър“, „професионален бакалавър“ и „магистър“.

Принципи на обучение и работа:

- Още от първия учебен ден ученикът работи пълноценно във фирмата 3-4 дни в седмицата на пълен работен ден;
- Посещава занятия в професионалното училище веднъж седмично, ако няма да продължава образованието във ВУЗ, и 2 дни седмично в обратния случай, т.к. по този начин ще получи необходимия обем знания по общообразователните предмети, за да се яви на задължителна матура.
- Заплащане на труда на учащите (унифицирано за цялата страна):

1 година – 600 шв. франка	3 година – 1000 шв. франка
2 година – 750 шв. франка	4 година – 1200 шв. франка

Сумите са достатъчни, за да може ученикът да заплати пътуването до професионалното училище веднъж седмично, особено в случаите, когато местоживеенето му е на далечно разстояние.
- В случай, че работодателят, сключил договор с ученика, не е доволен от работата и трудовата му дисциплина, той може да прекрати договора.
- Учебното съдържание за всяка една професия по учебни години е разработено от съответната браншова камара, уеднаквено е за цялата страна и се предлага на всички училища, ученици и работодатели безвъзмездно.

Посещение на автосервиз в град Ленцбург, който работи с ученици по дуалната форма на обучение. Собственик на сервиза е г-н Урс Келер.

Volkswagen Lenzburg (снимки в папка 1)

- Предметът на дейност е продажба на нови автомобили основно марка VW и Audi и поддръжка на лизингови и гаранционни автомобили.

- Автосервизът има 5 механици, старши майстор, търговец и самият собственик.
- В момента във фирмата се обучават 4 ученици по специалността „Автомонтьор“ и се очаква сключване на договор с още един.
- В Швейцария икономиката се представя основно от малки (1-5 служители) и средни предприятия (5-15 служители). За голямо предприятие се смята фирма с 20-25 служители.

Професионално училище VZI - част от Базово професионално училище INTERLAKEN (снимки в папка 2)

- Училището се намира в гр. Фрутиген, близо до Тун, в подножието на Алпите.
- Специализирано е в подготовката на кадри за всички специалности, свързани с дървообработване – основно „Дърводелец“ и „Мебелист“.
- На територията на училището се намира и UK. Това са обединени центрове, създадени от браншовите камари. Центровете са оборудвани с цялата необходима гама от техника и помощни средства по съответните професии и в тях се провеждат обучителни курсове на учениците за работа с техниката.

Посещение в малка фирма от бранш „Дървообработване“ Reichen AG, Frutigen (снимки в папка 3)

- Фирмата се намира в градчето Фрутиген, в близост на училище VZI. Персоналът се състои от собственика на фирмата, един работник и един ученик.
- Произвежда интериорни и екстериорни врати, мебели, дограма и др.
- Собственикът проектира изделията, дизайна, а също така участва в самото изработване.
- Изделията са единични бройки, а материалите – масив, МДФ и ПДЧ.
- Има хале за производство и склад за съхраняване на материалите и готовата продукция.

Посещение на UK – център за професионално обучение Auto Gewerbe Verband Berner Oberland (снимки в папка 4)

- Центърът се намира също в градчето Фрутиген и е създаден от браншовата камара на автосервизите.
- Оборудван е с всички необходими стендове, макети, съвременни прибори и уреди, използвани при ремонт и сервизно обслужване на автомобилите.
- При необходимост учениците преминават определени курсове, за да се обучат да работят с машини, които не са налични във фирмите, в които работят.

Пътуването премина при идеална организация от страна на координатора на проекта на БШТК г-н Васил Шандурков. Видяното и наученото от българските представители на бизнеса и образованието може да послужи за една добра основа за преформатиране на професионалното образование у нас. Създаването на качествени знаещи и можещи кадри е гаранция за развитието на родния бизнес и превръщането му в конкурентна сила на световния пазар.